

OPONENTSKÝ POSUDEK

Adéla Prášilová

Brundibár ve „Sladkém Theresienstadtu“: uvedení Brundibára v terezínském ghettu

Předně s potěšením konstatuji, že dnešní studenti divadelní vědy projevují zájem o „Terezín“. Umělecká tvorba v terezínském ghettu za druhé světové války je jedno z velkých domácích témat, ke kterému vzhlíží celý svět a jemuž se věnuje také nemalý počet zahraničních odborníků. Konkrétně k opeře *Brundibár* existuje řada článků a dokonce i celých diplomových prací. I ty by měla diplomantka registrovat a zahrnout je do svých konstatování o dosavadním stavu poznání problematiky. K tomu dodávám, že k terezínské kultuře existuje dost prací i u nás - hlavně k hudbě, což je pochopitelné, protože se zachovaly (zásluhou přeživších) noty. Kapitulu o divadelních představeních v Terezíně má např. i Milan Kuna v monografii o Karlu Reinerovi (*Dvakrát zrozený...*, Praha: H+ H, 2008, s. 142-163), týž autor má také studii o rekonstrukci hry *Ester* v časopisu *Hudební věda* 31 (1994, č. 2, s. 235-271).

Myslím si, že práci by prospělo, kdyby se více soustředila na uměleckou, potažmo hudební a divadelní tvorbu v ghettu, a po charakteristice tohoto podhoubí přistoupila následně k analýze uvedené opery Hanse Krásky. Je dobře, že se diplomantka zabývá propagandistickým filmem Kurta Gerrona, obsahujícím scénu z *Brundibára*, že zahrnuje do své práce také pozdější zpracování tématiky (Goldflam). Ovšem vzhledem k zadání bych dala přednost takové struktuře práce, která zohlední životopisy Hanse Krásky a Adolfa Hoffmeistera s návazností na analytickou část, věnovanou opeře i jejímu provedení. Stávající obsahová výstavba textu na mě činí dojem, že diplomantka se přednostně chtěla věnovat filmu a jeho pozdější recepci v čele s Goldflamovou hrou - koneckonců podle ní je práce i nazvána, dle mého názoru ne úplně šťastně.

Chápu, že muzikologickou analýzu diplomantka provést nemohla. Mohla se tedy více soustředit na libreto. Jen naznačen je nejatraktivnější moment textu, totiž jeho satirické vyznění. Poznatek o tom, že jsou použity zcizovací efekty, mohl autorku přivést ke srovnání s Brechtovými „lehrstücky“, k nimž hru přiřadil sám Hoffmeister. Dnes už existuje početná literatura, která se tím zabývá. Asi nejbližší má Hoffmeisterovo libreto k Brechtově kusu *Der Jasager (Kdo říká ano)*. K divadelnímu nastudování *Brundibára* by se na základě torza pramenného materiálu zřejmě dalo říci i více, ale cokoli nového k *Brundibárovi* z té doby už těžko objevíme.

Leccos by bylo možné vylepšit i po jazykové stránce a v grafické úpravě textu (opakování slov, zj. vztažných zájmen, nedůslednost v psaní poznámek, chyby ve větné vazbě...). Nemám ve zvyku upozorňovat na drobné detaily, ze zkušenosti vím, jak snadno člověku něco při psaní uteče. Nadužívané spojení, že se něco stalo „díky něčemu“, je zřejmě diplomantčíným zlozvykem, do práce na téma o terezínské tragédii se ale opravdu nehodí. Neobratných či přímo zavádějících formulací je v textu víc, kupř. věta o tom, že v Terezíně se shromáždilo tolik známých umělců, neboť se jich nacisté nemohli jednoduše zbavit. Diplomantka by měla v případě vystoupení s tématem na veřejném fóru rovněž problém s konstatováním, že kvůli Gerronovu filmu šlo do plynu kolem 17.000 osob. Takto to říct nejde. Uvádí se, že na tzv. "zkrášlení Terezína", které probíhalo od září 1943, navázalo období hromadného vyvražďování obyvatel ghetta – zvrácený film, o kterém je řeč, byl

završením celé té děsivé akce nacistů, která měla zakamuflovat reálnou situaci terezínských vězňů. Stejně tak nelze přijmout informaci, že „Terezín vyplodil mnoho dobrých umělců a uměleckých čísel“. V Terezíně se těžko mohl někdo umělcem stát, kdyby už tam jako umělec nepřišel.

Shrnuji: ráda konstatuji, že Adéla Prášilová zvolila jako téma své závěrečné práce operu *Brundibár* Hanse Krásky a její provedení v terezínském ghettu. Z práce je znát autorčin osobní zájem o problematiku. Mnou uvedené připomínky, týkající se hlavně struktury práce a její jazykové úpravy, nijak neumenšují snahu diplomantky zpracovat téma co nejdůkladněji, s využitím relevantních pramenů a literatury.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji známku velmi dobře.

V Samotiškách, 11. 6. 2020

Doc. Mgr. Helena Spurná, Ph. D.